

บทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษา พระครูปริยัติวราริรม

เจ้าอาวาสวัดอุทกวราราม บ้านโนนทอง ตำบลสระนกแก้ว

อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด

The Role of Monks in Local Development: A Case Study of Phrakru
Pariyativaraphirom, Abbot of Utthawararam Monastery, Non Thong
Village, Sa Nok Kaeo Sub - District, Phon Thong District, Roi Et Province

ธนกฤต พุดพันธ์¹ พงศ์สวัสดิ์ ราชจันทร์²

Thanakrit phutphan, Pongsawut Rachjun

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อ 1. ศึกษาบทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษา พระครูปริยัติวราริรม เจ้าอาวาสวัดอุทกวราราม บ้านโนนทอง ตำบลสระนกแก้ว อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด 2. วิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคบทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษา พระครูปริยัติวราริรม เจ้าอาวาสวัดอุทกวราราม บ้านโนนทอง ตำบลสระนกแก้ว อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด 3. เสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคบทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษา พระครูปริยัติวราริรม เจ้าอาวาสวัดอุทกวราราม บ้านโนนทอง ตำบลสระนกแก้ว อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยวิธีการวิจัยครั้งนี้วิเคราะห์ผ่านการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบเชิงลึกจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มเป้าหมาย 6 กลุ่ม คือ 1. กำนัน 2. สารวัตรกำนัน 3. กรรมการหมู่บ้าน 4. ประชาชน 5. พระสงฆ์ และ 6. ประชาชนชาวบ้าน ผลการศึกษาประเด็นบทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่น พบว่า พระครูปริยัติวราริรมมีบทบาทในการอบรมสั่งสอน ธรรมศึกษาหรือศีลธรรม จริยธรรม เป็นผู้นำ เป็นต้นคิดต้นแรงในการจัดบุญ ประเพณีต่างๆของหมู่บ้าน สืบสานและถ่ายทอดให้คนรุ่นหลังภายในชุมชนให้รู้ได้เห็นและปฏิบัติได้ มีส่วนร่วมในการสนับสนุนส่งเสริมในการจัดตั้งกลุ่มสวัสดิภาพทางสังคม เช่น มีการจัดมีการจัดตั้งกลุ่มสวัสดิการชมรมผู้สูงอายุของชุมชนเพื่อให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อย มีบทบาทในการปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนมีจิตอาสาและส่วนร่วมในการอนุรักษ์ส่งเสริม พันธุ์ สืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นให้รู้จักใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างรู้คุณค่าอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ (Keywords): บทบาท; พระสงฆ์; การพัฒนาท้องถิ่น

Received: 2023-09-13 Revised: 2023-11-12 Accepted: 2023-11-17

¹ หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะนิติรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด, Student of Political Science Program in Political Science On Faculty of Law and Politics, Roi Et Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: seat007@outlook.com

² สาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะนิติรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด Program in Political Science On Faculty of Law and Politics, Roi Et Rajabhat University

Abstract

Objectives of this research article were: 1. To study the role of monks in local development: A case study of Phrakhru Pariyatiwarabhirom. Abbot of Utthawararam Monastery, Non Thong Village, Sa Nok Kaew Sub - District, Phon Thong District, Roi Et Province 2. To analyze problems and obstacles of the role of monks and local development, a case study of Phrakhru Pariyatiwarabhirom. Abbot of Utthawararam Monastery, Non Thong Village, Sa Nok Kaew Sub - District, Phon Thong District, Roi Et Province. 3. To suggest ways to solve problems and obstacles in the role of monks and local development; case study of Phrakhru Pariyatiwarabhirom. Abbot of Utthawararam Monastery, Non Thong Village, Sa Nok Kaew Sub - District, Phon Thong District, Roi Et Province. This research method was the qualitative, collected data using in-depth-interviewing 6 target key informants groups, namely, 1). Village chiefs, 2). Village chief inspectors, 3). Village committee members, 4). Citizens, 5). Monks, and 6). Village scholars. The results of the study on the issue of the role of monks and local development were found that Phrakhru Pariyativaraphirom played a role in teaching and teaching. Dhamma education or morality, ethics, being a leader, etc. were the main factors in organizing various merit-making traditions of the village, continued and passed on to future generations within the community so that they could know, see, practice and participate in supporting and promoting the establishment of social welfare groups, such as organizing the establishment of a welfare group for the Elderly Club. of the community to provide assistance to elderly people with low incomes, to play a role in raising awareness among the people, to have volunteer spirit and to participate in conservation, promotion, restoration, and continuation of local wisdom to know how to use natural resources in a sustainable manner.

Keywords: Role; Monks; Local Development

บทนำ (Introduction)

วัดและพระสงฆ์คือสถาบันทางพระพุทธศาสนาที่สำคัญ หน้าที่หลักของพระสงฆ์คือ การศึกษาปฏิบัติธรรมและการสั่งสอนหลักธรรมทางศาสนาให้แพร่หลาย และสืบต่อคำสอนของ ศาสนาให้คงอยู่ในสังคมตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา วัดในฐานะองค์กรที่สำคัญองค์กรหนึ่งในสังคมไทย และเป็นศูนย์กลาง ของชุมชน ในอดีตวัดเป็นทุกอย่างของสังคม เป็นศูนย์กลางที่รวมจิตใจของ ประชาชนเป็นศูนย์รวมแห่งความเคารพนับถือและเป็นศูนย์รวมในด้านจัดกิจกรรมต่าง ๆ โดยนัยนี้ วัดและพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนาจึงเป็นหลักที่สำคัญของประเทศชาติ (พระราชญาณวิสิฐ, 2552)

พระสงฆ์เป็นผู้มีพื้นฐานทางจิตใจที่รักการทำงานเพื่อประโยชน์ของส่วนรวมและชอบเสียสละ ดังนั้นเมื่อพระสงฆ์ได้ออกธุดงค์ไปในพื้นที่ต่าง ๆ หรือเมื่อได้ไปอบรมประชาชนตามนโยบายพระธรรมทูตในหมู่บ้านต่าง ๆ ได้พบเห็นถึงปัญหาความทุกข์ยากนานัปการของประชาชน จึงปลุกเร้าพื้นฐานทางจิตใจดังกล่าวแล้ว และพยายามผลักดันให้เกิดการพัฒนาชุมชนเพื่อประโยชน์สุขของชุมชนจากประสบการณ์ของพระสงฆ์นักพัฒนาที่ได้พบเห็นชุมชนอื่นดีกว่า ประชาชนได้รับการพัฒนาจนมีสภาพการดำรงชีวิตที่สุขสบายมากกว่า เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับสภาพปัญหาและความทุกข์ยากของคนภายในชุมชน จึงต้องการเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาชุมชนของตนให้ทัดเทียมกับชุมชนที่พัฒนาแล้ว เนื่องจากพระสงฆ์นักพัฒนาส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีพื้นเพเป็นคนในหมู่บ้านหรือชุมชนนั้นเป็นผู้ที่เกิดและเติบโตในชุมชนนั้น จึงมีความรู้และเห็นสภาพปัญหาความยากจนของประชาชนในชุมชนมาโดยตลอดการใช้ชีวิตอยู่ในเพศบรรพชิต ถึงแม้จะสามารถตัดขาดจากเรื่องทางโลกได้ในระดับหนึ่ง แต่ไม่มีทางที่จะตัดขาดได้โดยสิ้นเชิง จึงต้องเข้ามาพัฒนาชุมชน ซึ่งมองในอีกมุมมองหนึ่งก็คือการช่วยเหลือพ่อแม่ญาติ พี่น้องของตนในทางอ้อมนั่นเอง หากเล็งเห็นความสัมพันธ์ระหว่างวัดกับชุมชนถ้าหากชุมชนขาดแคลนมีความทุกข์ยากหรือด้อยพัฒนาแล้ว วัดจะดำรงอย่างสวยงามหรือเจริญอยู่ได้อย่างไร เมื่อชาวบ้านไม่มีกิน พระสงฆ์จะมีฉันอย่างสมบูรณ์ได้อย่างไร ดังนั้นวัดหรือพระสงฆ์กับชาวบ้านจึงต้องพัฒนาไปควบคู่กัน บ้านพึ่งวัดและวัดพึ่งบ้าน เป็นสภาพที่เกิดขึ้นมาโดยตลอดทุกยุคทุกสมัย เพราะฉะนั้น เมื่อพบเห็นหมู่บ้านไม่เจริญ ประชาชนทุกข์ยาก มีความลำบาก พระสงฆ์และชาวบ้านจึงต้องรับผิดชอบร่วมกันในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ของชุมชน นอกจากนี้จากการที่พระพุทธศาสนามีหลักธรรมคำสอนที่เหมาะสมจะนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาสังคมได้อีก ทั้งพระสงฆ์คือผู้ที่ชาวบ้านในชนบทให้ความเคารพนับถือมาก มีศักยภาพในการชักจูงชาวบ้านให้เข้าร่วมทำกิจกรรมใดๆ ได้ง่าย ดังนั้น พระสงฆ์จึงเป็นผู้ที่เหมาะสมที่จะช่วยแบ่งเบาภาระของชาวชุมชนได้ดีอีก ทั้งยังเป็นการช่วยเสริมภาพพจน์ที่ดีของพระสงฆ์ต่อชุมชนด้วย ประเวศ วะสี จึงได้เสนอบทบาทของพระสงฆ์ ไว้ดังนี้ (ประเวศ วะสี, 2539)

1. พระสงฆ์เป็นผู้สร้างชุมชนสงฆ์ให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ วัดอุประสงค์ของการบวชคือเพื่อเรียนรู้ ดังนั้น สงฆ์คือชุมชนแห่งการเรียนรู้ ซึ่งควรจะเป็น 3 เรื่องใหญ่ๆ คือ การ เรียนรู้พุทธธรรมให้ลึกซึ้งทั้งทางปริยัติและปฏิบัติ การเรียนรู้สังคมปัจจุบันให้เท่าทันสังคม ปัจจุบันเพื่อประโยชน์ ในการสอน และการเรียนรู้ติดต่อสื่อสารให้เป็นที่สนใจของผู้คนให้จับใจ ผู้คนให้มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม หรือที่เรียกว่า “อนุสาสนีปาฏิหาริย์” รวมทั้ง ความสามารถในการใช้เครื่องมือติดต่อสื่อสารสมัยใหม่ด้วย

2. การศึกษาของสงฆ์ควรร่วมกับทางโลกพัฒนาหลักสูตรสำหรับการศึกษาของพระสงฆ์

3. พระสงฆ์ควรทำให้วัดเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน และส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน ความสำคัญของวัด คือ การเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ดังนั้น ถ้าวัดเข้มแข็งจะทำให้โครงสร้างของชุมชนเข้มแข็งด้วย ทั้งนี้เนื่องจากการมีศีลธรรมอันดีงามของสมาชิกในชุมชน ถ้าวัดลอยตัวออกจากโครงสร้างของสังคมในชุมชน จะทำให้ชุมชนและสังคมอ่อนแอไปด้วย

4. พระสงฆ์ควรมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระบบในโรงเรียน ทั้งระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา จำนวนกว่า 30,000 โรงเรียน เพราะโรงเรียนเหล่านี้ยังไม่สามารถผลิต

ที่มีความเข้มแข็งทางปัญญาและศีลธรรม ในส่วนที่ยังขาดหากวัดสามารถจัดให้มี กระบวนการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาคนให้เต็มศักยภาพได้ก็จะเป็นประโยชน์ต่อสังคมได้

5. พระสงฆ์ควรแก้ปัญหาความขัดแย้งด้วยสันติวิธี เนื่องจากโลกปัจจุบันมีความขัดแย้งกันอย่างรุนแรงในสังคมระดับต่าง ๆ พระสงฆ์ควรศึกษาให้เข้าใจว่าความรุนแรงนั้นหมายถึง อะไรมีขอบเขตแค่ไหน มีกี่ประเภท มีสาเหตุอะไรบ้าง มีวิธีป้องกันและแก้ไขอย่างไร วิธีใด ได้ผล จะพัฒนาวิธีการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้ดีขึ้นอย่างไร

6. พระสงฆ์ต้องเป็นผู้นำในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยต้องพยายามศึกษาให้เข้าใจปัญหาสิ่งแวดล้อม และวิธีแก้ไขให้ลึกซึ้งเพื่อจะได้สอนประชาชนได้อย่างถูกต้อง และวัดควรเป็นต้นแบบในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแก่ประชาชนรู้วิธีทางดับทุกข์ และรู้มรรควิธีที่จะดับทุกข์

7. ช่วยพัฒนาชุมชนตามอุดมการณ์แผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง โดยเป็นแกนนำร่วมกับผู้นำชุมชน และชาวบ้าน พัฒนาด้านจิตใจ ด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจ

บทบาทพระสงฆ์ นับตั้งแต่สมัยพุทธกาลที่พระพุทธเจ้าทรงได้ตรัสรู้พระอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณ เมื่อวันเพ็ญเดือนวิสาขะ 45 ปีก่อนพุทธศักราช การปฏิบัติของพระพุทธองค์ได้ชื่อว่า “การปฏิบัติขึ้นของเอกบุรุษที่หาผู้ใดมาเปรียบมิได้ในโลก เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้ยากในโลกเป็นการปฏิบัติขึ้นเพื่อประโยชน์เพื่อเกื้อกูลเพื่อสุขแก่เทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย บุคคลผู้เป็นเอกคือพระตถาคตอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าบุคคลผู้เป็นเอกนี้แลเมื่อเกิดขึ้นในโลก ย่อมเกิดขึ้นเพื่อเกื้อกูลแก่คนหมู่มาก เพื่อสุขแก่คนหมู่มาก เพื่ออนุเคราะห์ชาวโลก เพื่อประโยชน์เพื่อเกื้อกูล เพื่อสุขแก่เทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย” (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539)

พระครูปริยัติวราภิรมย์ เจ้าอาวาสวัดอุทกวราราม บ้านโนนทอง ตำบลสระนกแก้ว อำเภอนาทอง จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นอีกหนึ่งของพระที่เมื่อครั้งตอนเป็นเด็กได้เห็นพระสงฆ์เดินบิณฑบาตในตอนเช้าของทุกวัน มีความประพฤติปฏิบัติกิจมารยาทในทางพระพุทธศาสนาที่ดี มีผู้คนกราบไหว้จึงเกิดความเลื่อมใสศรัทธา เลยมีความคิดที่อยากจะบวช จึงได้ตัดสินใจบวชเป็นสามเณรตอนอายุ 15 ปี เพื่อศึกษาเล่าเรียนในพระพุทธศาสนา พอได้มาบวชจึงได้มาเห็นพระสงฆ์หลายองค์ได้ทำสังฆกรรม พิธีสงฆ์ต่างๆ มีความอุดมสมบูรณ์ในทางพระพุทธศาสนา ทำให้ศาสนาและชุมชนเกิดความสามัคคีปรองดองซึ่งกันและกันจึงเกิดศรัทธาในการบวช แต่ในขณะนั้นยังไม่มีโอกาสได้ไปศึกษาเล่าเรียนเพิ่มเติมที่ใด มีเพียงแต่ได้ไปสวดมนต์ภายในหมู่บ้านในพิธีการต่างๆ เท่านั้น พอได้ไปสวดมนต์ในงานต่างๆ จึงเกิดความสงสัยในบทสวดว่าทำไมจึงมีความหลังมีความศักดิ์สิทธิ์มีผู้คนกราบไหว้ แต่ก็รู้แค่เพียงบทสวดแต่ไม่มีความหมายที่แท้จริงของบทสวดนั้น มันจึงไม่มีความกระจำแจ้งและเหตุผลจนอายุครบอุปสมบทจึงบวชเป็นพระ ต่อมาจึงได้ศึกษาเล่าเรียนอย่างจริงจัง ทั้งศึกษาเล่าเรียนในห้องเรียน และศึกษาด้วยตนเองจากหนังสือตำราของครูบาอาจารย์ เกจิอาจารย์หลายท่าน เช่น หนังสือของหลวงปู่ชา หลวงปู่มั่น หลวงปู่บัว แม้แต่หลวงปู่ขาว วัดถ้ำกลองเพลจังหวัดหนองบัวลำภู แต่มีคำสอนคำสอนหนึ่งของหลวงปู่มั่นว่า “บุคคลที่เป็นมหานิกายหรือธรรมยุตก็สามารถทำประโยชน์ต่อสังคมได้ ไม่ต้องเปลี่ยนนิกาย” ก็เลยเป็นมหานิกาย เลยได้ไปศึกษาเล่าเรียนเพิ่มเติม ไปเรียนอธิธรรมอยู่ 2 ปี แล้วก็ไปเรียนอยู่วัดหาดใหญ่สีตาราม เรียนบาลีอีก

2 ปีนจบบริกรรม การได้ไปเห็นหลายๆพื้นที่ การได้ท่องเที่ยวไปในหลายๆจังหวัด ได้ไปเห็นสิ่งที่พระครูบาอาจารย์พัฒนา จึงมีความคิดที่อยากกลับมาพัฒนาบ้านเกิด และได้กลับมาพัฒนาบ้านเกิด เช่น การดูแลและให้กำลังใจผู้เฒ่าผู้แก่ในวัยชรา การจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุ บริจาคสิ่งของเครื่องใช้ให้แก่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ขาดแคลน และบริจาคทรัพย์และข้าวปลาอาหารให้กับศูนย์ผู้ป่วยโควิดที่ผ่านมา และนี่ก็คือการได้ช่วยเหลือสังคม ที่เป็นการให้ด้วยความบริสุทธิ์ใจโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน สังคมถึงจะเป็นสังคมที่มีความสุขอย่างแท้จริง

จากประเด็นที่กล่าวมานั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษา พระครูปริยัติวราราม เจ้าอาวาสวัดอุทกวราราม บ้านโนนทอง ตำบลสระนกแก้ว อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด” โดยมุ่งศึกษาบทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่น วิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคบทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่น และเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคบทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่น

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้กำหนดวัตถุประสงค์การศึกษาไว้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาบทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษา พระครูปริยัติวราราม เจ้าอาวาสวัดอุทกวราราม บ้านโนนทอง ตำบลสระนกแก้ว อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคบทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่นกรณี พระครูปริยัติวราราม เจ้าอาวาสวัดอุทกวราราม บ้านโนนทอง ตำบลสระนกแก้ว อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคบทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษา พระครูปริยัติวราราม เจ้าอาวาสวัดอุทกวราราม บ้านโนนทอง ตำบลสระนกแก้ว อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. ขอบเขตด้านประชากร

งานวิจัยนี้ มุ่งเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ รายงานการวิจัย บทความ และเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 23 คน ประกอบด้วย 1) กำนัน จำนวน 1 คน 2) สารวัตกำนัน จำนวน 2 คน 3) คณะกรรมการหมู่บ้าน จำนวน 5 คน 4) ประชาชน จำนวน 10 คน 5) พระสงฆ์ จำนวน 4 รูป และ 6) ปราชญ์ชาวบ้าน จำนวน 1 คน

2. ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้ให้ข้อมูลหลัก (key informants) งานวิจัยชิ้นนี้มุ่งเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ รายงานการวิจัย บทความและเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 23 คน ประกอบด้วย 1) กำนัน จำนวน 1 คน 2) สารวัตกำนัน จำนวน 2 คน 3) คณะกรรมการหมู่บ้าน จำนวน 5 คน 4) ประชาชน จำนวน 10 คน 5) พระสงฆ์ จำนวน 4 รูป และ 6) ปราชญ์ชาวบ้าน จำนวน 1 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

การวิจัยเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษา พระครูปริยัติวราราม เจ้าอาวาสวัดอุทกวราราม บ้านโนนทอง ตำบลสระนกแก้ว อำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด” ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) โดยมีกรอบวิเคราะห์ตามประเด็นที่จะทำการศึกษา ซึ่งอยู่ภายใต้ประเด็นการวิจัย ดังนี้คือ

3.1 ประเด็นบทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่น

3.2 ประเด็นปัญหาและอุปสรรคบทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่น

3.2 ประเด็นแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคบทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่น

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยชิ้นนี้ ผู้ศึกษาได้นำข้อมูลที่รวบรวมได้จากการสัมภาษณ์มาทำการวิเคราะห์แยกแยะเป็นประเด็นต่างๆ โดยใช้การพรรณนาวิเคราะห์ข้อมูลตามความมุ่งหมายของการศึกษา และตามกรอบแนวคิดเกี่ยวกับศักยภาพในการบริหารจัดการ เพื่อให้สามารถเชื่อมโยงเนื้อหาที่รวบรวมประเด็นได้อย่างมีระบบ นอกจากนี้ผลจากการสัมภาษณ์ก็นำมาประกอบการวิเคราะห์เพื่อให้ผลของการวิเคราะห์มีความสมบูรณ์แบบมากขึ้น

ผลการวิจัย (Research Results)

การวิจัยเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษา พระครูปริยัติวราราม เจ้าอาวาสวัดอุทกวราราม บ้านโนนทอง ตำบลสระนกแก้ว อำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด” มีผลการวิจัยที่สำคัญดังนี้คือ

1. บทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษา พระครูปริยัติวราราม เจ้าอาวาสวัดอุทกวราราม บ้านโนนทอง ตำบลสระนกแก้ว อำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด

1.2 บทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่น ด้านสังคมและวัฒนธรรมของหมู่บ้าน

ผลการศึกษาเกี่ยวกับประเด็นบทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่น ด้านสังคมและวัฒนธรรมของหมู่บ้าน พบว่า พระครูปริยัติวรารามมีบทบาทในการอบรม สั่งสอน ธรรมศึกษาหรือศีลธรรม จริยธรรม เป็นที่ปรึกษา แนะนำ ชักชวนให้ประชาชนรวมพลัง เพื่อการพัฒนาชุมชนและปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่ดี ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิต และอำนวยความสะดวกสถานที่ภายในวัดในการจัดกิจกรรมของชุมชนโดยตลอดมา พระสงฆ์มีการจัดกิจกรรมเนื่องในวันสำคัญต่าง ๆ รวมถึงยังเป็นผู้เป็นต้นคิดต้นแรงในการจัดบุญประเพณีต่างๆของหมู่บ้าน สืบสานและถ่ายทอดให้คนรุ่นหลังภายในชุมชนให้รู้ได้เห็นและปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง สอดแทรกศีลธรรมเพื่อสร้างความเจริญงอกงามในวิถีชีวิต จัดให้วัดเป็นศูนย์กลางในการจัดเก็บ อนุรักษ์ โบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุ เผยแผ่ ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม

1.2 บทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่น ด้านการเมืองการปกครอง

ผลการศึกษาเกี่ยวกับประเด็น บทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่นด้านการเมืองการปกครอง พบว่า พระครูปริยัติวรารามได้มีส่วนร่วมในการสนับสนุนส่งเสริมในการจัดตั้งกลุ่มสวัสดิภาพทางสังคมเช่น มีการจัดมีการจัดตั้งกลุ่มสวัสดิการชมรมผู้สูงอายุ

ของชุมชนเพื่อให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อย หรือผู้สูงอายุที่ไม่มีญาติพี่น้องอยู่บ้านด้วย พระครูปริยัติวราภิรมย์ได้ทำหน้าที่เป็นผู้เผยแพร่หลักธรรม คำสอนทางพระพุทธศาสนาและมีการจัดตั้งกลุ่มเทคนาธรรมเพื่อเผยแพร่หลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาตามหมู่บ้าน ตำบล ในอำเภอ แม้กระทั่งในโรงเรียน เพื่อให้ให้นักเรียนและประชาชนรู้จักศีล 5 ให้มีศีล 5 เพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติและการดำรงชีวิตประจำวัน เป็นผู้นำในการประกอบพิธีต่างๆทางศาสนาเพื่อให้ประชาชนรู้จักแนวทางการปฏิบัติที่ถูกต้องของประเพณีและวัฒนธรรมต่างๆทางพระพุทธศาสนา พระครูได้มีการเทศนาธรรมในวันสำคัญต่างๆของหมู่บ้าน เพื่อสร้างจิตสำนึกให้ชุมชนมีความรักความสามัคคีซึ่งกันและกัน

1.3 บทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่น ด้านสิ่งแวดล้อมบริเวณหมู่บ้าน

ผลการศึกษาเกี่ยวกับประเด็นบทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่น ด้านสิ่งแวดล้อมบริเวณหมู่บ้าน พบว่า พระครูปริยัติวราภิรมย์ เจ้าอาวาสวัดอุทกวราราม บ้านโนนทอง ตำบลสระนกแก้ว อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด มีบทบาทในการปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนมีจิตอาสาและส่วนร่วมในการอนุรักษ์ส่งเสริม ฟื้นฟู สืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นให้รู้จักใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างรู้คุณค่าอย่างยั่งยืน และต่อต้านการทำลายสิ่งแวดล้อมในชุมชน การเป็นแบบอย่างในการบริหารจัดการพัฒนาแหล่งน้ำของชุมชน อนุรักษ์และสงวนพันธุ์สัตว์น้ำให้ชุมชนมีน้ำมีปลาได้กินได้ใช้ รวมทั้งจัดสภาพแวดล้อมภายในวัดและชุมชนให้น่าอยู่อาศัยมากยิ่งขึ้น

2. ปัญหาและอุปสรรคของบทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษา พระครูปริยัติวราภิรมย์ เจ้าอาวาสวัดอุทกวราราม บ้านโนนทอง ตำบลสระนกแก้ว อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด

2.1 ปัญหาและอุปสรรคของบทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่น ด้านสังคมและวัฒนธรรมของหมู่บ้าน

ผลการศึกษาเกี่ยวกับประเด็นปัญหาและอุปสรรคของบทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่น ด้านสังคมและวัฒนธรรมของหมู่บ้าน พบว่า พระสงฆ์ยังขาดการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆต้องรู้จักสังเกตเห็นหมู่บ้านอื่น ประเพณีจังหวัดอื่น แล้วนำมาประยุกต์ใช้กับชุมชนของตน ให้ทันต่อเหตุการณ์ในยุคสมัยนี้ ก็จะสะท้อนให้เห็นว่าชุมชนนี้มีความเจริญ มีการพัฒนาที่ดียิ่งขึ้นไปไม่ใช้อยู่กับที่ รวมทั้งประชาชนในท้องถิ่นยังขาดความรู้ความเข้าใจถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ประเพณีและวัฒนธรรมของชุมชน และด้วยเรื่องของงบประมาณที่ยังไม่เพียงพอจึงเป็นปัญหาอย่างมากในการอนุรักษ์ และการจัดบุญสืบสานบุญประเพณีต่างๆของชุมชน

2.2 ปัญหาและอุปสรรคของบทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่น ด้านการเมืองการปกครอง

ผลการศึกษาเกี่ยวกับประเด็นปัญหาและอุปสรรคของบทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่น ด้านการเมืองการปกครอง พบว่า ในการจัดทำโครงการสวัสดิการต่างๆของชุมชนที่พระครูจัดตั้งขึ้นยังขาดทุนทรัพย์ในการช่วยเหลือสนับสนุน ส่วนมากเป็นทุนทรัพย์ส่วนตัวของพระครูเอง จึงไม่เพียงพอต่อความต้องการของประชาชนที่เดือดร้อน และจากสภาพสังคมไทยในปัจจุบัน

คุณธรรมและจริยธรรมของคนเริ่มถดถอยลงไป คนในสังคมปัจจุบันมีความห่างไกลจากหลักธรรม คำสั่งสอนของพระพุทธศาสนามากขึ้น เริ่มที่จะห่างเหินกับคำสอนที่เป็นแค่พื้นฐานในการดำเนินชีวิต จึงทำให้คุณธรรมและจริยธรรมในการดำเนินชีวิตของคนในปัจจุบันลดน้อยลงไป

2.3 ปัญหาและอุปสรรคของบทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่น ด้านสิ่งแวดล้อมบริเวณหมู่บ้าน

ผลการศึกษาเกี่ยวกับประเด็นปัญหาและอุปสรรคของบทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่น ด้านสิ่งแวดล้อมบริเวณหมู่บ้าน พบว่า พระสงฆ์บางรูปยังไม่มีความรู้ความเข้าใจมากเพียงพอถึงบทบาทหน้าที่ของพระสงฆ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น และวิธีการปลูกจิตสำนึกให้คนแก่ภายในชุมชนให้เกิดความรู้ความเข้าใจและเห็นถึงความสำคัญ คุณประโยชน์การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และยังพบว่า มีบุคคลจากชุมชนอื่นที่ไม่เข้าใจถึงกฎระเบียบของชุมชนได้ทำการบุกรุกเขตพื้นที่ที่จัดเป็นเขตพื้นที่อุทยาน อนุรักษ์พันธุ์สัตว์น้ำ และไม่ให้ความร่วมมือในการอนุรักษ์พันธุ์สัตว์น้ำ

3. แนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของบทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษา พระครูปริยัติวราริณ เจ้าอาวาสวัดอุทกวราราม บ้านโนนทอง ตำบลสระนกแก้ว อำเภอนาทอง จังหวัดร้อยเอ็ด

3.1 แนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของบทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่น ด้านสังคมและวัฒนธรรมของหมู่บ้าน

ผลการศึกษาเกี่ยวกับประเด็นแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของบทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่น ด้านสังคมและวัฒนธรรมของหมู่บ้าน พบว่า จากการที่สังคมไทยปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ววัดและพระสงฆ์จึงควรมีการปรับเปลี่ยนบทบาทให้สอดคล้องกับสภาพสังคมในปัจจุบัน ซึ่งการทำหน้าที่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยวิธีการแบบเดิมเพียงอย่างเดียว นั้น อาจจะไม่เพียงพอ และในฐานะที่วัดเป็นศูนย์กลางของชุมชน นอกจากเป็นที่ทำบุญฟังเทศน์ และร่วมพิธีกรรมทางศาสนาแล้ว ยังเป็นสถานที่เล่าเรียนของบุตรหลาน เป็นที่ประชุมเป็นที่พักของคนเดินทาง บางแห่งเป็นสถานที่รักษาความเจ็บป่วย และเป็นที่ยรวมของศิลปวัฒนธรรมต่าง ๆ โดยมีพระสงฆ์เป็นผู้ที่มีบทบาทหลักสำคัญในการอนุรักษ์ และสืบทอดพระพุทธศาสนา

3.2 แนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของบทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่น ด้านการเมืองการปกครอง

ผลการศึกษาเกี่ยวกับประเด็นแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของบทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่น ด้านการเมืองการปกครอง พบว่า ในการจัดทำทำกลุ่มสวัสดิการต่างๆ เพื่อช่วยเหลือผู้สูงอายุภายในชุมชนนั้น อยากให้พระครูมีการปรึกษาหารือ ผู้นำชุมชน ผู้หลักผู้ใหญ่ของหมู่บ้านเพื่อช่วยกันคิดช่วยกันทำหาวิธีการปฏิบัติ หรือแนวทางวิธีการแก้ไขปัญหาร่วมกัน ร่วมกัน วัดและชุมชนควรดำเนินไปในทิศทางเดียวกัน เพราะวัดและชุมชนต่างต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ถ้าชุมชนขาดสิ่งหนึ่งสิ่งใดไป ชุมชนนั้นก็จะเป็นชุมชนที่ไม่แข็งแรงสมบูรณ์ ขาด

ที่ยึดเหนี่ยวจิตใจเป็นสังคมที่ไร้ทิศทาง ผู้นำชุมชนดูแลคนภายในชุมชน พระดูแลภายในวัดหรือกิจกรรมประเพณีต่างๆทางศาสนา

3.3 แนวทางการแก้ไขปัญหและอุปสรรคของบทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่น ด้านสิ่งแวดล้อมบริเวณหมู่บ้าน

ผลการศึกษาเกี่ยวกับประเด็นแนวทางการแก้ไขปัญหและอุปสรรคของบทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่น ด้านสิ่งแวดล้อมบริเวณหมู่บ้าน พบว่า แนวทางที่ดีที่สุดคือ ทั้งพระสงฆ์ ผู้นำหมู่บ้าน องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาครัฐทุกภาคส่วนต้องร่วมกันช่วยอบรมให้ความรู้แก่คนในชุมชนได้ตระหนักรู้ถึงคุณประโยชน์ของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมว่ามีความสำคัญในการดำรงชีวิตของมนุษย์อย่างไร และทุกคนภายในชุมชนต้องร่วมมือร่วมใจกันในการดูแลรักษาอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมภายในชุมชนของตนให้ร่มเย็นน่าอยู่

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussions)

จากการศึกษาเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษา พระครูปริยัติวราริกรม เจ้าอาวาสวัดอุทวาราราม บ้านโนนทอง ตำบลสระนกแก้ว อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด” มีข้อค้นพบ ที่นำเสนอการอภิปรายผล ดังนี้

1. บทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษา พระครูปริยัติวราริกรม เจ้าอาวาสวัดอุทวาราราม บ้านโนนทอง ตำบลสระนกแก้ว อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด

ประเด็นบทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่น ด้านสังคมและวัฒนธรรมของหมู่บ้าน พบว่า ผลการศึกษาเกี่ยวกับประเด็นบทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่น ด้านสังคมและวัฒนธรรมของหมู่บ้าน พบว่า พระสงฆ์มีบทบาทในการอบรม สั่งสอน ธรรมศึกษา หรือศีลธรรม จริยธรรม เป็นที่ปรึกษา แนะนำ ชักชวนให้ประชาชนรวมพลัง เพื่อการพัฒนาชุมชนและปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่ดี ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิตและอำนวยความสะดวกสถานที่ภายในวัดในการจัดกิจกรรมของชุมชนโดยตลอดมา พระสงฆ์ มีการจัดกิจกรรมเนื่องในวันสำคัญต่าง ๆ สวดแทรกศีลธรรมเพื่อสร้างความเจริญงอกงามในวิถีชีวิต จัดให้วัดเป็นศูนย์กลางในการจัดเก็บ อนุรักษ์ โบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุ เผยแผ่ ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมประเพณี จากการศึกษาวิจัยเรื่องนี้สอดคล้อง กับแนวคิดของ วิทยากร เชียงกุล (2527) ที่กล่าวไว้ว่า การพัฒนาที่แท้จริงควร หมายถึง การทำให้ชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนมีความสุข ความสะดวกสบาย ความอยู่ดีกินดี ความเจริญทางศิลปวัฒนธรรมและจิตใจและความสงบสันติ ซึ่งนอกจากจะขึ้นอยู่กับ การได้รับปัจจัยทางวัตถุเพื่อตอบสนองความต้องการทางร่างกายแล้ว ประชาชนยังต้องการได้รับการพัฒนาทางการศึกษา สิ่งแวดล้อมที่ดี พักผ่อนหย่อนใจและการพัฒนาวัฒนธรรมและจิตใจด้านต่าง ๆ ด้วย ความต้องการ ทั้งหมดนี้บางครั้งเราเรียกกันว่า “การพัฒนาคุณภาพ” เพื่อให้เห็นว่าการพัฒนาไม่ได้ขึ้นอยู่กับ การเพิ่มปริมาณสินค้าหรือรายได้เท่านั้น หากอยู่ที่การเพิ่มความพอใจความสุขของประชาชนมากกว่า

ประเด็นบทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่น ด้านการเมืองการปกครอง พบว่า พระครูปริยัติวราริรมย์ได้ทำหน้าที่เป็นผู้เผยแพร่หลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาและมีการจัดตั้งกลุ่มเทศนาธรรมเพื่อเผยแพร่หลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาตามหมู่บ้าน ตำบล ในอำเภอ แม้กระทั่งในโรงเรียน เพื่อให้นักเรียนและประชาชนรู้จักศีล 5 ให้มีศีล 5 เพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติและการดำรงชีวิตประจำวัน เป็นผู้นำในการประกอบพิธีต่างๆทางศาสนาเพื่อให้ประชาชนรู้จักแนวทางการปฏิบัติที่ถูกต้องของประเพณีและวัฒนธรรมต่างๆทางพระพุทธศาสนา พระครูปริยัติวราริรมย์ได้มีส่วนร่วมในการสนับสนุนส่งเสริมในการจัดตั้งกลุ่มสวัสดิภาพทางสังคม เช่น มีการจัดมีการจัดตั้งกลุ่มสวัสดิการชมรมผู้สูงอายุของชุมชน เพื่อให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อย หรือผู้สูงอายุที่ไม่มีญาติพี่น้องอยู่บ้านด้วยพระครูปริยัติวราริรมย์ได้มีการเทศนาธรรมในวันสำคัญต่างๆของหมู่บ้าน เพื่อสร้างจิตสำนึกให้ชุมชนมีความรักความสามัคคีซึ่งกันและกัน จากการศึกษาวิจัยเรื่องนี้สอดคล้องกับแนวคิดของพระราชวรานี (2530) ที่กล่าวว่า ในทางพุทธศาสนา การพัฒนา มาจากคำภาษาบาลีว่า วัฒนะ แปลว่า เจริญ แบ่งออกได้เป็น 2 ส่วน คือ การพัฒนาคน เรียกว่า กาวนา กับการพัฒนาสิ่งอื่น ๆ ที่ไม่ใช่คน เช่น วัตถุสิ่งแวดลอมต่าง ๆ เรียกว่า พัฒนา หรือ วัฒนา เช่น การสร้างถนน บ่อน้ำ อ่างเก็บน้ำ เป็นต้น ดังนั้น การพัฒนาจึงเป็นสิ่งที่ทำแล้วมีความเจริญจริงๆ คือ ต้องไม่เกิดปัญหาติดตามมาหรือไม่เสื่อมลงกว่าเดิม ถ้าเกิดปัญหาหรือเสื่อมลง ไม่ใช่เป็นการพัฒนา แต่เป็นหายนะ

ประเด็นบทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่น ด้านสิ่งแวดล้อมบริเวณหมู่บ้าน พบว่า ผลการศึกษาเกี่ยวกับประเด็นบทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่น ด้านสิ่งแวดล้อมบริเวณหมู่บ้าน พบว่า พระครูปริยัติวราริรมย์ เจ้าอาวาสวัดอุทกวราราม บ้านโนนทอง ตำบลสระนกแก้ว อำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด มีบทบาทในการปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนมีจิตอาสาและส่วนร่วมในการอนุรักษ์ส่งเสริม สืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นให้รู้จักใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างรู้คุณค่าอย่างยั่งยืน และต่อต้านการทำลายสิ่งแวดล้อมในชุมชน รวมทั้งจัดสภาพแวดล้อมในชุมชนให้น่าอยู่อาศัยมากขึ้น จากการศึกษาวิจัยเรื่องนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ สนธยา พลศรี (2547) ที่กล่าวว่า การพัฒนาในทางพระพุทธศาสนา หมายถึง การพัฒนาคนให้มีความสุขมีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม การพัฒนาในความหมายนี้มีลักษณะเดียวกันกับการพัฒนาในความหมายทางด้านการวางแผน คือ เป็นเรื่องของมนุษย์เท่านั้น แตกต่างกันเพียงการวางแผนให้ความสำคัญที่วิธีการดำเนินงาน ส่วนพุทธศาสนามุ่งเน้นผลที่เกิดขึ้น คือ ความสุขของมนุษย์เท่านั้น

2. ปัญหาและอุปสรรคบทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษา พระครูปริยัติวราริรมย์ เจ้าอาวาสวัดอุทกวราราม บ้านโนนทอง ตำบลสระนกแก้ว อำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด

ประเด็นปัญหาและอุปสรรคบทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่น ด้านสังคมและวัฒนธรรมของหมู่บ้าน พบว่า พบว่า พระสงฆ์ยังขาดการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆต้องรู้จักสังเกต เห็นหมู่บ้านอื่น ประเพณีจังหวัดอื่น แล้วนำมาประยุกต์ใช้กับชุมชนของตนให้ทันต่อเหตุการณ์ ในยุคสมัยนี้ก็จะสะท้อนให้เห็นว่าชุมชนนี้มีความเจริญ มีการพัฒนาที่ดียิ่งๆขึ้นไปไม่ใช่อยู่กับที่

รวมทั้งประชาชนในท้องถิ่นยังขาดความรู้ความเข้าใจถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ประเพณี และวัฒนธรรมของชุมชน และด้วยเรื่องของงบประมาณที่ยังไม่เพียงพอจึงเป็นปัญหาอย่างมาก ในการอนุรักษ์ และการจัดบุญสืบสานบุญประเพณีต่างๆของชุมชน จากการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ สอดคล้องกับแนวคิดของจิรพรรณ กาญจนะจิตรา (2536) ที่กล่าวไว้ว่า พระสงฆ์ยังมีบทบาท สำคัญในทางศาสนาและในทางโลกพระสงฆ์มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาและการควบคุมสังคม พระภิกษุส่วนใหญ่ซึ่งได้บวช และจำพรรษามาเป็นเวลานานจะได้รับความเคารพนับถือจาก ประชาชนในท้องถิ่นนั้น และยังคงมีอิทธิพลเหนือชาวบ้านอยู่มาก โดยเฉพาะพระสงฆ์ผู้มี ตำแหน่งหน้าที่ทางสงฆ์มักจะได้รับความเคารพนับถือและเป็นผู้มีอิทธิพลในชุมชนชนบท และ ชาวบ้านให้ความเคารพเชื่อฟังมากเป็นผู้ให้คำปรึกษาแก่ชาวบ้านทั้งทางโลกและทางธรรม

ประเด็นปัญหาและอุปสรรคบทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่น ด้านการเมืองการ ปกครอง พบว่า ในการจัดทำโครงการสวัสดิการต่างๆของชุมชนที่พระครูจัดตั้งขึ้น ยังขาดทุนทรัพย์ใน การช่วยเหลือสนับสนุน ส่วนมากเป็นทุนทรัพย์ส่วนตัวของพระครูเอง จึงไม่เพียงพอต่อความต้องการ ของประชาชนที่เดือดร้อน และจากสภาพสังคมไทยในปัจจุบันคุณธรรมและจริยธรรมของคนเริ่ม ถดถอยลงไปคนในสังคมปัจจุบันมีความห่างไกลจากหลักธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธศาสนามากขึ้น เริ่มที่จะห่างเหินกับคำสอนที่เป็นแค่พื้นฐานในการดำเนินชีวิต จึงทำให้คุณธรรมและจริยธรรมในการ ดำเนินชีวิตของคนในปัจจุบันลดน้อยลงไป จากการศึกษาวิจัยเรื่องนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ จิต จานงค์ กิติกริตติ (2525) การพัฒนาชุมชนไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาด้วยการจัดกิจกรรมในด้านใดโดยอม ตั้งอยู่บนพื้นฐานการสนับสนุน ให้ประชาชนพึ่งตนเองได้เป็นประการสำคัญ หากสิ่งใดเกินกว่า ความสามารถของประชาชนเช่นทางด้านวิชาการและวัสดุที่จำเป็น รัฐบาลยอมเข้าให้การช่วยเหลือ เพื่อโครงการ กิจกรรมของราษฎรบรรลุผลด้วยดี ทั้งนี้โดยวิธีการ “ทำงานกับประชาชน (work with people) หมายถึงร่วมคิด ร่วมปรึกษาและร่วมกันทำงาน ไม่ใช่ทำให้ประชาชน (Work for people) แต่ฝ่ายเดียว”

ประเด็นปัญหาและอุปสรรคบทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่น ด้านสิ่งแวดล้อมบริเวณ หมู่บ้าน พระสงฆ์บางรูปยังไม่มีความรู้ความเข้าใจมากเพียงพอ ถึงบทบาทหน้าที่ของพระสงฆ์กับการมี ส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น และวิธีการปลูกจิตสำนึกให้คนแก่ภายในชุมชนให้เกิดความรู้ความ เข้าใจและเห็นถึงความสำคัญ คุณประโยชน์การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และยังพบว่ามีบุคคลภายในชุมชน อื่นที่ไม่เข้าใจถึงกฎระเบียบของชุมชนได้ทำการบุกรุกเขตพื้นที่ ที่จัดเป็นเขตพื้นที่อุทยาน อนุรักษ์ พันธุ์สัตว์น้ำ และไม่ให้ความร่วมมือในการอนุรักษ์พันธุ์สัตว์น้ำ จากการศึกษาวิจัยเรื่องนี้สอดคล้องกับ แนวคิดของ ทนงศักดิ์ คุ่มไชนะ (2534) ที่กล่าวไว้ว่า พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอน ของการกระจายอำนาจ พ.ศ.2542 มี ผลทำให้หน่วยงานของรัฐพยายามปรับตัวเพื่อให้ สอดคล้องพระราชบัญญัติดังกล่าว ประชาชนในชุมชนก็มีความตื่นตัวในการที่จะมีส่วนร่วมใน การพัฒนาชุมชนของตนมากขึ้น การกระจายอำนาจลงสู่ชุมชนทำให้การพัฒนาชุมชนขึ้นอยู่กับ ประชาชนในท้องถิ่นทั้งสิ้น และผู้ที่ทำหน้าที่สนับสนุน ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับแนวคิดและ โครงการ วิชาการก็คือเจ้าหน้าที่ภาครัฐในชุมชนบทนั้นเอง ดังทนงศักดิ์ ได้กล่าวถึงบทบาท ของเจ้าหน้าที่ภาครัฐว่าต้องกระตุ้นให้ประชาชนได้รู้ ได้เข้าใจถึงแนวคิด หลักการวิเคราะห์

ปัญหาของชุมชน และให้ประชาชนตระหนักว่าเป็นปัญหาร่วมกันของทุกคนในชุมชน มิใช่ของคนใดคนหนึ่ง

3. แนวทางการแก้ไขปัญหา และอุปสรรคบทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษา พระครูปริยัติวราริณ เจ้าอาวาสวัดอุทกวราราม บ้านโนนทอง ตำบลสระนกแก้ว อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดร้อยเอ็ด

ประเด็นแนวทางการแก้ไขปัญหา และอุปสรรคบทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่น ด้านสังคมและวัฒนธรรมของหมู่บ้าน พบว่า จากการที่สังคมไทยปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ววัดและพระสงฆ์จึงควรมีการปรับเปลี่ยนบทบาทให้สอดคล้องกับสภาพสังคมในปัจจุบัน ซึ่งการทำหน้าที่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยวิธีการแบบเดิมเพียงอย่างเดียว นั้น อาจจะไม่เพียงพอ และในฐานะที่วัดเป็นศูนย์กลางของชุมชน นอกจากเป็นที่ทำบุญฟังเทศน์ และร่วมพิธีกรรมทางศาสนาแล้ว ยังเป็นสถานที่เล่าเรียนของบุตรหลาน เป็นที่ประชุม เป็นที่พักของคนเดินทาง บางแห่งเป็นสถานที่รักษาความเจ็บป่วย และเป็นที่รวมของศิลปวัฒนธรรมต่าง ๆ โดยมีพระสงฆ์เป็นผู้ที่มีบทบาทหลักสำคัญในการอนุรักษ์ และสืบทอดพระพุทธศาสนา จากการศึกษาวิจัยเรื่องนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ สุธี ศรสุวรรณ (2538) ที่กล่าวไว้ว่า การพัฒนาท้องถิ่นเป็นขบวนการแห่งการกระทำทางสังคม ซึ่งราษฎรในชุมชนนั้น ๆ ร่วมกันจัดวางและลงมือกระทำเอง กำหนดว่ากลุ่มของตนแต่ละบุคคลมีความต้องการอย่างไร และปัญหาร่วมกันมีอะไรบ้าง แล้วจัดทำแผนการของกลุ่มและของเอกชน เพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ต้องการ และสามารถแก้ไขปัญหานั้น โดยพยายามใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนนั้น ๆ ให้มากที่สุด และถ้าจำเป็นอาจขอความช่วยเหลือทั้งด้านบริการและวัสดุจากองค์การรัฐบาล และที่มีใช้ของรัฐบาลได้ การพัฒนาชุมชนนั้น เราไม่อาจจะตีความหมายให้เป็นที่น่าพอใจได้ ถ้าพูดในด้านเนื้อหาของคำ เพราะว่าปัญหาที่เกี่ยวกับวิธีการกระทำมากกว่าตัวอย่างที่กระทำจริง ๆ เช่น การสร้างถนน โรงพยาบาล หรือโรงพยาบาลนั้นอาจจะเป็นการพัฒนาชุมชน หรือไม่ใช้ก็ได้

ประเด็นแนวทางการแก้ไขปัญหา และอุปสรรคบทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่น ด้านการเมืองการปกครอง พบว่า ในการจัดทำทำกลุ่มสวัสดิการต่างๆเพื่อช่วยเหลือผู้สูงอายุภายในชุมชนนั้น อยากให้พระครูมีการปรึกษาหารือ ผู้นำชุมชน ผู้หลักผู้ใหญ่ของหมู่บ้านเพื่อช่วยกันคิดช่วยกันหาหาวิธีการปฏิบัติ หรือแนวทางวิธีการแก้ไขปัญหาร่วมกันร่วมกัน วัดและชุมชนควรดำเนินไปในทิศทางเดียวกัน เพราะวัดและชุมชนต่างต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ถ้าชุมชนขาดสิ่งหนึ่งสิ่งใดไป ชุมชนนั้นก็จะเป็นชุมชนที่ไม่แข็งแรงสมบูรณ์ ขาดที่ยึดเหนี่ยวจิตใจเป็นสังคมที่ไร้ทิศทาง ผู้นำชุมชนดูแลคนภายในชุมชน พระดูแลภายในวัดหรือกิจกรรมประเพณีต่างๆทางด้านศาสนา จากการศึกษาวิจัยเรื่องนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ สุธี ศรสุวรรณ (2538) ที่กล่าวไว้ว่า การพัฒนาท้องถิ่นคือการร่วมกำลังดำเนินงานปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ของชุมชนให้ชุมชนมีความเป็นปึกแผ่น และดำเนินงานไปในแนวทางที่ต้องการ การทำงานพัฒนาชุมชนในท้องถิ่น ในขั้นแรกจะต้องอาศัยความร่วมมือกำลังกันของราษฎรในชุมชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ในการช่วยตัวเอง และร่วมมือกันดำเนินงาน แต่มักจะได้รับความช่วยเหลือทางด้านวิชาการด้วยจากหน่วยราชการ หรือองค์การอาสาสมัครอื่น ๆ

การพัฒนาชุมชนเป็นโครงการ ซึ่งช่วยให้ราษฎรในหมู่บ้านสามารถยื่นมือออกมาให้บริการต่าง ๆ ของรัฐบาลซึ่งมีอยู่แล้วไปใช้ประโยชน์

ประเด็นแนวทางการแก้ไขปัญหา และอุปสรรคบทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่น ด้านสิ่งแวดล้อมบริเวณหมู่บ้าน พบว่า แนวทางที่ดีที่สุดคือ ทั้งพระสงฆ์ ผู้นำหมู่บ้าน องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาครัฐทุกภาคส่วนต้องร่วมกันช่วยอบรมให้ความรู้แก่คนในชุมชนได้ตระหนักรู้ถึงคุณประโยชน์ของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมว่ามีความสำคัญในการดำรงชีวิตของมนุษย์อย่างไร และทุกคนภายในชุมชนต้องร่วมมือร่วมใจกันในการดูแลรักษาอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมภายในชุมชนของตนให้ร่มเย็นน่าอยู่ จากการศึกษาวิจัยเรื่องนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ สนธยา พลศรี (2547) ที่กล่าวไว้ว่า การพัฒนาเป็นการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ เช่น ด้านคุณภาพ ปริมาณและสิ่งแวดล้อมของสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้ดีขึ้นหรือให้มีความเหมาะสม อันเป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างรอบด้าน ไม่ใช่เปลี่ยนแปลงในด้านใดด้านหนึ่งเพียงด้านเดียวเท่านั้น หรืออาจจะเรียกได้ว่าต้องเป็นการเปลี่ยนแปลงทั้งระบบ ซึ่งเป็นลักษณะตามความหมายทางด้านพัฒนาบริหารศาสตร์

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 พระสงฆ์ต้องมีความรู้ความเข้าใจถึงบทบาทหลักสำคัญในการอนุรักษ์ และสืบทอดพระพุทธศาสนา

1.2 พระสงฆ์และผู้นำชุมชนต้องมีการประชุมปรึกษาหารือร่วมกับชาวบ้าน ในการจะทำการใดๆ เพื่อจะได้เกิดความพึงพอใจทั้งสองฝ่าย เพราะชุมชน และวัดไม่ใช่ของผู้หนึ่งผู้ใด

1.3 ทุกคนภายในชุมชนต้องร่วมมือร่วมใจกันในการดูแลรักษา และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมภายในชุมชนของตน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาแนวทางบทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่น ให้มีความสอดคล้องกับสังคมยุคปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง (References)

- จิตจำนงค์ กิติ์กิตติ. (2525). *การพัฒนาชุมชน*. กรุงเทพฯ: คุณพินอักษรกิจ.
- จิรพรรณ กาญจนะจิตรา. (2536). *การพัฒนาชุมชน*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ทองศักดิ์ คุ่มไชนะ และคณะ. (2534). *การพัฒนาชุมชนเชิงปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์.
- ประเวศ วะสี. (2539). *พระสงฆ์กับการรู้เท่าทันสังคม ในหลักการบริหารและการจัดการวัดในยุคโลกาภิวัตน์*. กรุงเทพฯ: สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ.
- พระราชญาณวิสิฐ (เสริมชัย ชยมงคล). (2552). *การบริหารวัด*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: เอสทีพีเพรส จำกัด.

พระราชวรมนี. (ประยุทธ์ ปยุตโต). (2530). ทางสายกลางของการศึกษาไทย (พิมพ์ครั้งที่ 2).

กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราช

วิทยาลัย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

วิทยากร เชียงกุล. (2527). การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมไทย. บวิเคราะห์. กรุงเทพฯ: ฉบับ
แกระ.

สนธยา พลศรี. (2547). ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: โอเดียน
สโตร์.

สุธี ศรสวรรค์. (2538). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนมุสลิม : ศึกษา
เฉพาะกรณีตำบลคลองตะเคียน อำเภอพระนครศรีอยุธยา. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิต
พัฒนบริหารศาสตร์.